

ומשנינן: כי קתני "דאי איתהני הרי זה בכל יחל דברו".

כלומר, כך היא כוונת המשנה: כיון שאם תיהנה לפני הפסח, תהא היא בכל יחל דברו למפרע אם תלך לבית אביה, לכן לא תיהנה אף לפני הפסח.⁽¹⁾

מקשה עוד הגמרא קושיא על רב יהודה מהא דתנן באותה משנה:

האומר לאשתו קודם הפסח: שאת נהנית לי [משלי] עד החג שלאחרי הפסח, אם תלכי לבית אביך עד הפסח הקרוב.

אם הלכה לפני הפסח ועברה על תנאו, הרי היא אסורה בהנאתו עד החג, ומותרת לילך אחר הפסח.⁽²⁾

ודייקנן: אם הלכה לפני הפסח אסורה היא בהנאה עד החג.

אחר הפסח הרי היא בכל יחל דברו, כלומר: אסורה היא מללכת לבית אביה עד החג, כיון שעל ידי זה תעבור למפרע באיסור "בל יחל" על ההנאה שנהנתה קודם הפסח.

ואי דלא איתהני לפני הפסח [אם לא נהנתה לפני הפסח] מי איכא בל יחל אחר הפסח, וכי מה איסור יש לה לילך חבית אביה ככל שתרצה!?

אלא פשיטא שהסיפא עוסקת באופן דאיתהני האשה ממנו לפני הפסח, ולכן אסורה היא ללכת לבית אביה עד החג.

אלמא מיתהני [מותרת היא ליהנות קודם הפסח], כלומר: אם לא שמותרת היא ליהנות לפני הפסח, איך שנה התנא בפשיטות שאסורה היא ללכת לבית אביה עד אחר הפסח, והרי אדרבה מסתמא נמנעה מליהנות, ושוב מותרת היא לילך.⁽¹⁰⁾

ב-10 ותויבתא דרב יהודה! ?

בכל יחל".

עליו.

1. ונמצא, שברישא של המשנה משמיענו התנא, שאיסור מלקות אין עליה אלא אם כן הלכה לפני הפסח; ובסיפא משמיענו התנא, שמכל מקום אסורה היא בהנאה לפני הפסח, היות ואם תלך אחר החג לבית אביה, תהא היא למפרע באיסור "בל יחל".

2. התנא בא להשמיענו במה שאמר "ומותרת לילך אחר הפסח", שאין חוששים: אם נתירנה לילך לאחר הפסח, שמא תשכח שעברה על תנאה לפני הפסח, ולכן נאסרנה לילך אף לאחר הפסח כדי שתזכור שעברה על התנאי ואסורה היא בהנאה עד החג.

אבל הרמב"ם ז"ל כתב, "לוקה הוא" שהדירה אם ההנה אותה, אבל היא אינה לוקה [אלא שאסורה היא בזה מן התורה], דכיון שהיא לא נדרה כלל לא שייך בה "לא יחל דברו"; והר"ן חלק עליו, והוכיח שהמדיר אינו עובר [משום בל יחל, אלא משום "לפני עור", מצפה איתן], והוסיף: והמודר נמי ודאי עבר, דאף על גב דכתיב "לא יחל דברו" לא יחל אדבור קאמר.

ועיין בגר"ח בסטנסיל, הובאו דבריו בשיעורי רבי שמואל, שמהספרי זוטא מוכח שיש דרשה מיוחדת מהפסוק לאסור את המודר, ולחייבו לקיים את הנדר שאסר עליו המדיר

10. כן נראה בפשוטו לבאר את הגמרא, ועל דרך שפירש הר"ן לקמן בעמוד ב גבי "הלך הרי זה